

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 14/3 2025 s. 965-979, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

**AİLENİN OKUMA KÜLTÜRÜ OLUŞTURMA YETERLİLİĞİ VE ÇOCUKLARIN
OKUMA TUTUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Betül KOPARAN*

Geliş Tarihi: 28 Şubat 2025

Kabul Tarihi: 16 Mayıs 2025

Öz

Bu araştırmada, ailenin okuma kültürü yeterliliği ile ortaokul öğrencilerinin okuma tutumu arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. İlişkisel tarama modeline uygun şekilde yürütülen bu çalışmanın çalışma grubunu Antalya ilinde öğrenim gören ortaokul beşinci ve altıncı sınıf öğrencileri ile ebeveynleri oluşturmaktadır. Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla “Okuma Kültürünün Oluşturulmasında Aile Yeterlilik Ölçeği” ve “Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmada ulaşılan veriler, gerekli izinlerin alınmasının ardından toplanmış ve elde edilen veriler uygun istatistik yöntemlerle çözümlenmiştir. Sonuçlar, çocukların “okuma tutumu” ile ailelerinin “okuma kültürü oluşturmada aile yeterliliği, inanç, model olma, okumaya katılım, aile tutumu” arasında anlamlı bir ilişki saptandığını ortaya koymaktadır. Toplam puanlar içerisinde pozitif yönlü orta düzeyli bir ilişki vardır. Ayrıca çocukların “okuma tutumu” ile aileler için “model olma ve okumaya katılım” alt boyutları içerisinde pozitif yönlü orta düzey, çocukların okuma tutumu ile aileler için “inanç ve aile tutumu” alt boyutları arasında ise pozitif yönlü düşük düzey bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Türkçe öğretimi, okuma, okuma kültürü, okuma tutumu, aileler.

**INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE
FAMILY’S EFFICIENCY IN CREATING A READING CULTURE
AND CHILDREN’S READING ATTITUDES**

Abstract

This study aimed to reveal the relationship between family reading culture competence and secondary school students’ reading attitude. The study group, designed in line with the relational survey model, includes fifth and sixth graders and their parents in Antalya. Data were collected through the ‘Family Competence Scale in Creating Reading Culture’ and the ‘Attitude Towards Reading Scale,’ after obtaining the necessary permissions. Findings indicate a significant relationship between children’s reading attitudes and their families’ competence in creating reading culture, including belief, modelling, participation, and family attitude. A moderate positive relationship was observed between the total scores of both scales. Results also revealed a positive medium-level relationship between children’s

* Arş. Gör. Dr.; Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, betulkoparan@akdeniz.edu.tr.

Araştırmanın Etik Kurul İzni: Etik kurul onayı Akdeniz Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’nun (Tarih: 15.10.2024, Sayı: 426) alınmıştır.

reading attitudes and the sub-dimensions of family modelling and participation in reading. A positive low-level relationship was found between children's attitudes and the sub-dimensions of belief and family attitude. Thus, family competence plays an important role in shaping students' reading attitudes.

Keywords: Turkish teaching, reading, reading culture, reading attitude, families.

Giriş

Okuma kültürü hem bireysel hem de toplumsal gelişim için önemli bir kavramdır. Bilgi çağı olarak adlandırılan günümüzde, toplumu oluşturan bireylerin bu kültüre sahip olması her geçen gün daha da önem kazanmaktadır; zira bu kültüre sahip bireyler toplumların ilerlemesinde doğrudan rol oynamaktadır (Ahmad vd., 2020; Er, 2018; Trudell, 2019; Türkel vd., 2017). Nitekim okuma kültürü, bireylerin bilgiye erişimlerini, düşünme becerilerini ve yaşam boyu öğrenme alışkanlıklarını geliştirmeleri için önemli bir unsur olarak görülmektedir (Çiğdemir ve Akyol, 2020). Sever (2013), okuma kültürünü; yazılı kültür ürünleriyle tanışmış, bu ürünlerin iletilerini paylaşma, sorgulama ve değerlendirme yeterliğine ulaşmış, ayrıca bu ürünlerle yaşamayı bir alışkanlık hâline getirmiş bireylerin kazandığı bir davranışlar bütünü olarak açıklamaktadır. Başka bir ifadeyle bireylerin okuma alışkanlıkları, okuma materyallerine erişimi ve okumanın sosyal bir etkinlik olarak kabul edilmesi okuma kültürünü ifade etmektedir (Cunningham ve Stanovich, 1998). Türkel ve diğerlerine (2017) göre okuma kültürünün en önemli özelliklerinden biri de toplumsal bir durum olmasıdır. Bununla birlikte okuma kültürü bireylerin okuma faaliyetlerini ve bu faaliyetlerin toplumsal değerine dair bireylerin bilgi ve anlayışlarını şekillendirdiği için bu kültürün oluşturduğu ortamın da bireylerin okuma tutumunu doğrudan etkileyerek olumlu bir okuma deneyimi sunduğu düşünülmektedir.

Günümüzde çağın gerekliliklerine uyum sağlamak için yalnızca iyi bir okuma becerisinin olması yeterli değildir. Bu nedenle okumanın bir yaşam tarzı hâline gelmesi ve temel bir ihtiyaç olarak görülmesi önemlidir. Bu durum bireylerin okuma tutumunu olumlu yönde geliştirmek, onları daha aktif ve bilinçli okuyucular hâline getirmek ile mümkün olacaktır (Alyılmaz, 2010; Aytaş, 2005). Bu amaçla bireylerin okuma başarısını etkileyen önemli etmenlerden biri olarak okuma tutumu ele alınmaktadır. Kısaca okuma tutumu, bireylerin okuma isteği hissetmesini ya da okumaktan kaçınmasını etkileyen duygular olarak açıklanabilir (Alexander ve Filler, 1976). Benzer şekilde okuma tutumu, bireylerin okuma eylemine karşı geliştirdikleri duygusal, bilişsel ve davranışsal eğilimler olarak da ifade edilebilir (Alderson, 2000). Okuma kültürü, bireylerin okuma faaliyetlerine ve bu faaliyetlerin toplumsal değerine dair bilgi ve anlayışlarını şekillendiren bir yapı olarak ele alınırken okuma tutumu, bireylerin okumaya karşı duyduğu hisler, inançlar ve alışkanlıklar olarak ele alınmaktadır. Bu kapsamda olumlu bir okuma tutumu, bireyin okuma alışkanlıklarını ve genel okuma becerilerini geliştirmesine yardımcı olurken olumsuz bir tutum, okuma isteksizliğine ve düşük başarıya yol açabilmektedir (Wigfield ve Guthrie, 1997). Dolayısıyla okuma kültürüne sahip olmak bireylerin olumlu okuma tutumunu geliştirmelerine yardımcı olarak okuma becerisini ve okuma alışkanlığı kazanmalarını destekleyebilir.

Okuma tutumunun öğrenci eğitim süreçlerini daha verimli hâle getirerek yeni bilgilerin edinilmesine katkı sağladığı bilinmektedir (Sara Kuzu ve Doğan, 2015). İlgili literatür incelendiğinde olumsuz okuma tutumuna sahip olan öğrencilerin, okuma konusunda isteksiz oldukları ve okuma eylemini reddettikleri görülmektedir (Calkins, 2001; Er, 2025; Kush ve

Watkins, 1996; Lazarus ve Callahan, 2000; McKenna vd., 1995; Stonavich, 2000). Bunun yanında yapılan bazı çalışmalarda, okuma tutumunun öğrencinin başarısını doğrudan etkilediği ve çocuklarda okuma tutumunu arttırmak için birtakım durumlara dikkat edilmesi gerektiği de tespit edilmiştir (Akkaya ve Özdemir 2013; Bağcı, 2010; Baki, 2017; Balcı, 2009; Başaran ve Ateş, 2009; Crosby, 2013; Çeçen ve Deniz 2015; Durualp vd., 2013a; Karabay ve Kuşdemir Kayıran, 2010; Kocaarslan, 2016; Koçak vd., 2016; Kush vd., 2005; İşeri, 2010; Martinez vd., 2008; Sallabaş, 2008; Ward, 2013). Bu bakımdan okuma kültürü ve okuma tutumunun birbirini karşılıklı olarak etkileyebildiği görüşü ileri sürülebilir.

Bireylerin okuma tutumunu etkileyen pek çok farklı etmenden söz edilebilir. Bu süreçte ebeveyn ve yakın çevrenin rolü son derece önemlidir. Nitekim çocukların okuma tutumu edinmeleri, etraflarındaki okuma kültürü oluşturulmasının zenginliği ile doğrudan ilişkilidir (İnce Samur, 2014). Bu çerçevede, çocuklar genellikle okuma tutumunu, aile bireylerini ve çevresindeki okuyucuları örnek alarak geliştirme eğilimindedirler. Bu nedenle okuma alışkanlığı, çocukların erken yaşlardan itibaren edinmeye başladıkları ve okul öncesi dönemlerini de içeren bir süreçtir (Akyol, 2013). Bu durum, okuma alışkanlığının daha önceki dönemde kazandırılan alışkanlıkların, diğer beceriler gibi çocuklara erken yaşlarda öğretilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Çünkü erken yaşlarda edinilen yeteneklerin kalıcılığı genellikle daha yüksektir. Tanju'ya (2010) göre, okuma alışkanlığının kazandırılmasında aile temel belirleyici olmakla birlikte toplum, okul ve öğretmen de bu süreçte etkili unsurlar arasında yer almaktadır. Kakırman Yıldız'ın (2016) yaptığı bir çalışmada ise, düzenli kitap okuyan ailelerin çocuklarına okuma alışkanlığı kazandırmaları için rahat ve verimli bir çevre sunduğunu ve bu çocukların yaşamları boyunca daha fazla okudukları; akademik ve sosyal alanlarda da daha başarılı olduklarını göstermektedir. Ayrıca yapılan araştırmalar, okuma konusunda olumlu tutum ve davranış sergileyen ebeveynlerin çocuklarının daha yetkin okuyucular hâline geldiğini ortaya koymaktadır (Akkaya ve Özdemir, 2013; Çakıcı, 2007; Durualp vd., 2013b; Er ve Arıcı, 2018; Strommen ve Mates, 2004; Turan ve Topcu, 2018; Kakırman Yıldız, 2016). Böylece çocuğun okuma kültürünün gelişiminin, yaşadığı aile ve çevrede şekillenen bir durum olduğu görülmektedir (İnce Samur, 2021). Bu nedenle ebeveynlerin çocuklarına okuma kültürünü kazandırma konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip olması gerektiği sonucuna varılabilir.

Okuma kültürünün toplumda yaygın hâle gelebilmesi için bireylerin temel okuma yazma becerilerini okuma alışkanlığına dönüştürebilmeleri gerekmektedir. Bu durumda en uygun durum, bireylerin erken çocukluk döneminden başlayarak kitaplarla etkileşim kurmaları, düzenli bir şekilde okuma alışkanlığı kazanmaları, olumlu bir okuma tutumuna sahip olmaları ve zengin bir okuma kültürü ile büyümeleridir (Çelik vd., 2017). Okuma bilinci ve çeşitli okuma fırsatlarıyla çevrili bir çocukluğun, bu bireylerin yetişkinliklerinde sağlam bir okuma kültürüne sahip olmalarına katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla çocukluk döneminde kazanılan okuma tutumu, bireyin ilerleyen yaşantısında sürdürülebilir bir okuma kültürü geliştirmesi açısından belirleyici bir öneme sahiptir.

Aile içinde okuma kültürünün oluşturulması, çocukların eğitim sürecine ve bireysel gelişimine güçlü bir temel sağlamaktadır (Ünlü ve Ece, 2019). Ailenin okuma konusundaki tutumu, çocukların okuma tutumunun gelişiminde belirleyici etkenlerden biri olarak değerlendirilmektedir (Körkuyu, 2014). Ancak pek çok ailede okuma kültürünü oluşturma konusundaki yetersizlikler, çocukların bu sürece olumsuz tutumla yaklaşmasına neden olabilmektedir (Uyar, 2022). Literatürde ebeveynlerin okumaya olan tutumunun, çocukların

okuma materyalleriyle etkileşimlerini, kitap okuma sürelerini ve okuma etkinliklerine katılım oranlarını doğrudan etkilediği görülmektedir (Telli, 2021). Nitekim okuma kültürü oluşturma konusunda yeterli bilgiye sahip olmayan aileler, çocuklarına okuma sevgisini aşılayamayabilir, dolayısıyla çocuklar kitaplarla ilişki kurma konusunda zorluk yaşayabilirler (Kaya ve Çıldır, 2023).

Araştırmalar genel olarak ailevi etkenlerin çocuklara okuma alışkanlığı kazandırma (Ahmad vd., 2020), bu beceriyi geliştirme (Nehal, 2017), akademik başarıya katkı sağlama (Bradley, 2010) ve okuma kültürünü benimsetme (Lotter, 2019) gibi alanlarda etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Aileler, çocuklarına örnek olarak okuma alışkanlıklarını ortaya koyma ve okuma etkinliklerine katılım konusunda yeterli bilinç ve desteği sağlayamadıklarında, çocukların okuma sevgisinin zamanla azalmakta olduğu ve bu durumun çocukların genel eğitim başarısına yansıdığı bilinmektedir (Dominic, 2015). Nitekim çocukların okuma kültürü edinmesinde aile katılımının önemini vurgulayan çeşitli araştırmalar da literatürde yer almaktadır (Gül, 2007; Şahin ve Tuğrul, 2019). Deveci Taşçı ve Tahiroğlu'nun (2022) çalışmasında ise anne-baba tutumlarının çocukların okuma alışkanlıklarına etkisi incelenmiş ancak ebeveynlerin kitap okuma tutumlarının düşük olduğu ve bu tutumlarla eğitim düzeyi, gelir durumu ile okuma alışkanlıkları arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı saptanmıştır. Bununla birlikte ailelerin okuma alışkanlıklarının çocukların okuma tutumlarına etkisi üzerine yapılan araştırmaların sayıca sınırlı olduğu da söylenebilir. Bu bakımdan çocukların eğitim hayatlarında önemli bir rol oynayan ailelerin kitap ile olan ilişkileri, okumaya yaklaşımları yani sahip oldukları okuma kültürlerinin çocukların okumaya tutumu bağlamında yansımalarının ortaya çıkarılması önemlidir. Bu bağlamda çalışmada, ailelerin okuma konusundaki inançları, tutumları, çocuklarına örnek olma durumları ve okuma etkinliklerine katılımları ile çocukların okumaya yönelik tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Böylece araştırma ile ailenin okuma kültürü oluşturma yeterliliklerinin çocuğun okuma tutumunu nasıl etkilediği ortaya konarak literatürdeki bilgi birikimine katkı sağlamak amaçlanmıştır.

1. Araştırmanın Amacı

Araştırmada, ailenin okuma kültürü oluşturma yeterliliği ile ortaokul öğrencilerinin okuma tutumu aralarındaki bağlantının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın alt soruları aşağıdaki gibi tanımlanmıştır:

1. Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin okuma tutumu ile ailelerinin okuma kültürü oluşturma yeterliliği arasındaki ilişki nasıldır?
2. Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin okuma tutumu ile ailelerin inanç, model olma, okumaya katılım ve tutum alt boyutları arasındaki ilişki nasıldır?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Deseni

Bu araştırma, ailenin okuma kültürü yeterliliği ile ortaokul öğrencilerinin okuma tutumu arasındaki bağlantının saptanması amacıyla ilişkisel tarama modeliyle ele alınmıştır. Nicel araştırma yöntemine dayalı olarak yürütülen ilişkisel tarama modeli, iki nicel değişken arasındaki ilişkinin bir korelasyon katsayısı aracılığıyla belirlenmesini ifade eder (Fraenkel vd., 2012). Bu tür araştırmalar, örneklem grubundaki özellikler arasındaki ilişkiyi herhangi bir

müdahalede olmadan ele almayı hedefleyen nicel bir çalışma tasarımı ile yürütülür (Büyüköztürk vd., 2012).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Antalya’da Millî Eğitim Bakanlığındaki ortaokullarda öğrenim gören ortaokul beşinci ve altıncı sınıf öğrencileri ile ebeveynlerini kapsamaktadır. Bu kapsamda araştırma, toplam 240 öğrenci ve 240 ebeveyn ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay bulunabilir örnekleme yöntemiyle belirlenen ve gönüllülük esasına göre seçilen katılımcılardan oluşmaktadır. Öncelikle okullar belirlenmiş, buradaki öğrencilerden gönüllü olanlar seçilmiş, bu öğrencilere ve velilerine onam formu gönderilmiştir. Daha sonra onam formunu onaylayan ve çalışmaya katılmak isteyen öğrenci ve velilerle ölçek uygulaması yapılmıştır. Araştırmanın katılımcı grubuna ilişkin demografik bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Çalışma Grubuna Ait Demografik Bilgiler

	Demografik değişken	Alt grup	f	%
Ebeveyn	Cinsiyet	Kadın	128	%53,33
		Erkek	112	%46,67
	Yaş	20-30	8	%3,33
		31-40	46	%19,17
		41-50	85	%35,42
		51-60	74	%30,83
		61 ve üstü	27	%11,25
Çocuk	Cinsiyet	Kız	126	%52,5
		Erkek	114	%47,5
	Sınıf	5. sınıf	120	%50
		6. sınıf	120	%50
Toplam			480	%100

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada iki farklı veri toplama aracına yer verilmiştir. Söz konusu veri toplama araçlarına yönelik bilgiler aşağıda detaylı olarak sunulmuştur.

2.3.1. Okuma Kültürünün Oluşturulmasında Aile Yeterlilik Ölçeği

Araştırma çerçevesinde kullanılan veri toplama araçlarından biri, Çiğdemir ve Akyol (2020) tarafından geliştirilen “Okuma Kültürünün Oluşturulmasında Aile Yeterlilik Ölçeği”dir. Okuma Kültürünün Oluşturulmasında Aile Yeterlilik Ölçeği, 19 maddeden oluşmakta ve dört boyutu ihtiva etmektedir. Ölçek uygulamasından sonra bir katılımcının alabileceği en düşük puan 19, en yüksek puan ise 95 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin alt boyutlarını “okuma inancı”, “model olma”, “okumaya katılım” ve “tutum” oluşturmaktadır. Ölçek geliştirme sürecinde belirlenen dört faktörün toplam varyansının %57.54’ünü açıkladığı tespit edilmiştir. Söz konusu ölçeğin faktörel yapısını test etmek için yapılan doğrulayıcı faktör analizinin sonuçları, uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu ayrıca faktörlerin tümünün birbirleri ile anlamlı ve olumlu düzeyde ilişkili olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte ölçeğin Cronbach α güvenilirlik katsayıları toplam puan ve alt boyutlar için sırasıyla .86, .67, .78, .67 ve .70 olarak hesaplanmıştır. Mevcut araştırma kapsamında yapılan analizler sonucunda ise güvenilirlik katsayıları .747, .743, .803, .727 ve .733 olarak belirlenmiştir.

2.3.2. Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği

Araştırmada, ortaokul öğrencilerinin bağımsız ve gönüllü olarak kitap okumaya yönelik tutumunu tespit etmek için Karahan'ın (2018) araştırması çerçevesinde geliştirilmiş olan “Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Bu ölçek 5. ve 6. sınıflara devam eden 370 ortaokul öğrencisi ile geliştirilmiştir. 5’li likert tipinde ve 26 maddeden oluşan ölçek 26 ve 130 puan aralığında puanlandırılmaktadır. Okuma tutumu adlı tek faktörden oluşan ölçeğin varyansının %39,8’lik kısmını açıkladığı belirlenmiştir. Söz konusu ölçeğin faktörel yapısını test etmek için yapılan doğrulayıcı faktör analizinin sonuçları, uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte ölçeğin Cronbach α güvenilirlik katsayısı .95 olarak hesaplanmıştır (Karahan, 2018). Yapılan araştırma aşamasında gerçekleştirilen inceleme neticesinde ise ölçeğe ilişkin güvenilirlik katsayısı .910 olarak belirlenmiştir.

2.4. Veri Toplama Süreci ve Verilerin Analizi

Veriler; bir devlet üniversitesinden etik kurul izni, İl Millî Eğitim Müdürlüğünden uygulama izni ve uygulama okullarından ilgili izinler alındıktan sonra toplanmaya başlanmıştır. Toplanan veriler aile ve çocuklar için kodlanarak dijital ortama aktarılmıştır. Analiz aşamasında “Okuma Kültürünün Oluşturulmasında Aile Yeterlilik Ölçeği” ve “Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği” ile tespit edilen verilerin analizi uygun istatistik paket program aracılığıyla yapılmıştır. Elde edilen veri seti uç değer taraması yapılarak analiz aşaması için hazırlanmıştır. Yapılan uç değer taramasında ± 3 aralığı kesme puanı olarak belirlenmiştir (Raykov ve Marcoulides, 2008). Tarama sürecinde 7 aile ve 12 çocuğa ilişkin verinin çıkarılmasına karar verilmiştir. Çıkarılan her aile verisi için çocuğunun da verisi çıkarılmıştır. Yapılan taramada hem aile hem çocuk için uç değer olarak belirlenen yalnızca bir veri olduğu görülmüştür. Böylece 18 aile-çocuk verisi araştırmadan çıkarılmış çalışma başlangıcında 258 olan katılımcı sayısı 240’a düşürülmüş ve bu veri üzerinden analiz sürecine devam edilmiştir. Ardından verilerin dağılımlarının normalliğini belirlemek için basıklık ve çarpıklık katsayıları hesaplanmıştır. Analizlerin sonucunda ortaya çıkan veriler Tablo 2’de ve Tablo 3’te yer verilmiştir.

Tablo 2: Okuma Kültürünün Oluşturulmasında Aile Yeterlilik Ölçeğine İlişkin Çarpıklık Basıklık Katsayıları

Ölçek Boyutu	Skewness	Kurtosis
Okuma kültürü oluşturmada aile yeterliliği	-.082	-.393
Okuma inancı	-.067	-1.567
Model olma	-.122	.075
Okumaya katılım	.412	-.431
Aile tutumu	.732	.327

Tablo 3: Okumaya Yönelik Tutum Ölçeğine İlişkin Çarpıklık Basıklık Katsayıları

Ölçek ve Boyutları	Skewness	Kurtosis
Toplam puan	0.475	-1.015

Yapılan normallik testleri kapsamında $\pm 1,5$ aralığı çarpıklık ve basıklık katsayılarına yönelik belirlenen kesme noktasıdır. Okumaya Yönelik Tutum Ölçeğine ait toplam puan sonuçları ile Okuma Kültürünün Oluşturulmasında Aile Yeterlilik Ölçeğine ait toplam puan, model olma, okumaya katılım ve aile tutumu boyutlarının çarpıklık ve basıklık katsayıları $\pm 1,5$ aralığındadır. Bu kapsamda ilgili sonuçların normal dağılımdan sapma göstermediği ve normale yakın bir dağılım gösterdiği söylenebilir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Buna rağmen Okuma Kültürünün Oluşturulmasında Aile Yeterlilik Ölçeğinin alt boyutlarından biri olan “inanç” alt boyutunun çarpıklık-basıklık katsayısının $\pm 1,5$ aralığında yer almadığı saptanmış ve normal

dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Analizler sonucunda elde edilen çarpıklık ve basıklık katsayılarından hareketle normal dağılım gösteren değişkenlerde Pearson Korelasyon Testi, normal dağılım göstermeyen değişkenlerde ise Spearman Korelasyon Testi kullanılmıştır.

3. Bulgular

Bu araştırma çerçevesinde bu çalışmaya katılan çocukların (n=240) okuma tutumuna ilişkin sonuçları ile ailelerinin (n=240) “okuma kültürü oluşturmada aile yeterliliği, inanç, model olma, okumaya katılım ve aile tutumu” başlıklarından aldıkları sonuçlar arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Grupların ilgili testlerden edindikleri puanların ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 4’te yer verilmiştir.

Tablo 4: Ortalamalara ve Standart Sapmalara İlişkin Sonuçlar

Değişkenler	N	Ortalamalar	Ss.
Aileler			
Okuma kültürü oluşturmada aile yeterliliği	240	68.320	6.858
İnanç	240	22.145	2.294
Model olma	240	20.741	3.276
Okumaya katılım	240	15.675	2.153
Aile tutumu	240	9.758	1.859
Çocuklar			
Çocukların okuma tutumu	240	107.55	12.205

Ölçeklerde yer alan değişkenlerin arasındaki ilişkiler belirlenirken normal dağılım gösteren değişkenler için Pearson Korelasyon Testi kullanılmıştır. Yapılan analizin sonuçları Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5: Değişkenler Arası Pearson Korelasyon Testi Sonuçları

Değişkenler	1	2	3	4	5
1. Çocukların okuma tutumu	-				
2. Okuma kültürü oluşturmada aile yeterliliği	0.656*	-			
3. Model olma	0.599*	0.881*	-		
4. Okumaya katılım	0.644*	0.790*	0.605*	-	
5. Aile tutumu	0.336*	0.454*	0.247*	0.295*	-

*p<0.05

Yapılan analiz sonuçları Tablo 5’te ele alındığında, çocukların “okuma tutumu” ile ailelerinin “okuma kültürü oluşturmada aile yeterliliği, model olma, okumaya katılım, aile tutumu” arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır (Büyüköztürk, 2019). Çocukların “okuma tutumu” ile ailelerinin “okuma kültürü oluşturmada aile yeterliliği” arasında pozitif yönlü orta düzeyli anlamlı bir ilişki ($r=.656$, $p<0.05$) olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla çocukların okuma tutumu ailelerinin okuma kültürü oluşturmadaki yeterliliği ile doğrudan ilişkili olduğu söylenebilir. Ayrıca tüm alt boyutlar da ele alındığında en yüksek ilişkinin toplam puanlar arasında olduğu belirlenmiştir. Söz konusu alt boyutların çocukların “okuma tutumu” ile ilişkisi incelendiğinde çocukların okuma tutumu ile aileler için “model olma” alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyli ($r=.599$, $p<0.05$), çocukların okuma tutumu ile aileler için “okumaya katılım” alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyli ($r=.644$, $p<0.05$) ve çocukların okuma tutumu ile aileler için “aile tutumu” alt boyutu arasında pozitif yönlü düşük düzeyli ($r=.336$, $p<0.05$) anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Bunun yanı sıra okuma kültürü oluşturmada aile yeterliliği ölçeği incelendiğinde mevcut analiz sonuçlarına göre toplam puan ve alt boyutlardan elde edilen puanlar arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Ek olarak ölçeklerde yer alan değişkenlerin arasındaki ilişkiler belirlenirken normal dağılım göstermeyen değişkenler için Spearman Korelasyon Testi kullanılmıştır. Yapılan analizin sonuçları Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6: Değişkenler Arası Spearman Korelasyon Testi Sonuçları

	Çocukların okuma tutumu	Okuma kültürü oluşturmada aile yeterliliği	Model olma	Okumaya katılım	Aile tutumu
İnanç	0.332*	0.653*	0.423*	0.322*	0.27

*p<0.05

Tablo 6’da sunulan analiz sonuçlarına göre çocukların okuma tutumu ile aileler için “inanç” alt boyutu arasında pozitif yönlü düşük düzeyli ($r=.332$, $p<0.05$) anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla anlamlı olsa da çocukların okuma tutumuyla en düşük ilişki içerisinde olan boyutun “inanç” boyutu olduğu ifade edilebilir. Ek olarak “inanç” alt boyutu ile ölçekten alınan toplam puan, model olma ve okumaya katılım boyutları arasında anlamlı bir ilişki belirlenmişken “inanç” ve “aile tutumu” alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ($r=.027$, $p>0.05$) sonucuna ulaşılmıştır.

4. Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgular, ilgili çalışmalar çerçevesinde tartışılmış, sonuçlar üzerinde çıkarımlar yapılmış ve çalışmanın sınırlılıkları ele alınmıştır. Bu araştırma, ailenin okuma kültürü oluşturma yeterliliği ile ortaokul öğrencilerinin okuma tutumu arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın amacı çerçevesinde 240 ortaokul öğrencisi ve 240 ebeveynden veri toplama süreci gerçekleştirilmiştir. Ardından tespit edilen bulguların çözümleme aşamasına geçilerek araştırmanın sonuçları elde edilmiştir. Araştırma kapsamında yapılan çözümlemeler sonucunda çocukların “okuma tutumu” ile ailelerinin “okuma kültürü oluşturmada aile yeterliliği” arasında pozitif yönlü orta düzeyli anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu durum öğrencilerin okuma tutumunun ailelerinin okuma kültürü oluşturmadaki yeterliliği ile doğrudan ilişkili olduğunun göstergesi olarak kabul edilebilir.

Araştırma çerçevesinde alt boyutlar da dikkate alındığında en yüksek ilişkinin toplam puanlar arasında olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında alt boyutların çocukların “okuma tutumu” ile ilişkisi incelendiğinde ise çocukların okuma tutumu ile aileler için “model olma” alt boyutu arasında pozitif yönde orta düzeyde, “okumaya katılım” alt boyutu ile de pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Ayrıca çocukların okuma tutumu ile aileler için “inanç” ve “aile tutumu” alt boyutları arasında ise pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu sonuç çocukların okuma tutumunun oluşmasında model olma ve okumaya katılım gibi ailenin aktif olduğu süreçlerin daha etkili olabileceğini göstermektedir (Aslan ve Harput, 2017; Durualp vd., 2013b; Darıcan, 2014; Kakırman Yıldız, 2016; Katrancı ve Yetgin, 2019; Kocaarslan, 2016; Özdemir ve Şerbetçi, 2018; Şahin Taşkın ve Esen Aygün, 2017). Bununla beraber çocukların olumlu bir okuma tutumu geliştirmesinde ailenin okuma inancı ve tutumunun da önemli olduğu söylenebilir. Öte yandan çalışmadan elde edilen veriler doğrultusunda okuma kültürü oluşturma açısından aile yeterliliği ölçeği incelendiğinde toplam puanlar ile alt boyutlardan elde edilen puanlar arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Alt boyutların kendi aralarındaki ilişkileri incelendiğinde ise yalnızca “inanç” ve “aile tutumu” boyutları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Bu sonuçlar da çocukların okuma tutumu ile ailenin okuma inancı ve tutumu arasındaki ilişkiye benzerdir. Ancak iki alt boyut arasındaki ilişki pozitif olsa da anlamlı görünmemektedir. Bu durum aileyi sürecin içine direkt olarak katmayan boyutların her ne kadar toplam puan ve diğer boyutlarla ilişkisi olsa da kendi aralarında anlamlı bir ilişkiye sahip olmadıklarını göstermektedir. Bu doğrultuda Kakırman

Yıldız'ın (2016) yapmış olduğu çalışmada çocukların okuma alışkanlığı kazanmasında ailelerin rol model olma durumları ele alınmış ve sonuçlar ailelerin neredeyse yarısının evinde genel bir kitaplığın bulunmadığını, yine aynı oranda ailenin okuma alışkanlığının olmadığını ve herhangi bir süreli yayını takip etmediklerini göstermiştir. Ayrıca ilgili çalışmada ailelere çocuklarıyla birlikte vakit geçirirken en sık yaptıkları etkinlikler sorulmuş ve ailelerin çocuklarıyla birlikte en çok yaptıkları etkinlikler arasında kitap okumanın yer almadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla aile katılımı ve ailenin model olması çocukların okumaya yönelik olumlu tutum geliştirmesinde rol oynayacak etmenler arasında görülebilir.

Araştırma sonuçları ailenin okuma inancının ve okumaya ilişkin tutumunun çocukların okumaya yönelik tutumuyla ilişkili olduğunu göstermiştir. Ancak ailelerin çocuklarına model olmalarının ve çocuklarıyla beraber okuma sürecine katılmalarının çocukların okuma tutumuyla olan ilişkisi daha yüksektir. Dolayısıyla ailelerin okumaya yönelik inanç ve tutumu önemli olsa da bu durumun davranışa dönüşmesinin önemli olduğu görülmektedir. Literatürde yer alan birçok çalışma ailenin okumaya yönelik inancı, tutumu, model olması ve okumaya katılımı gibi değişkenlerin ve bunlardan hareketle ailenin demografik özelliklerinin çocukların okumaya yönelik tutumu ile ilişkisi olduğunu göstermektedir (Akyol, 2013; Aşıcı, 2009; Balcı, 2009; Broeder ve Stokmans, 2013; Darıcan, 2014; Strommen ve Mates, 2004; Tanju, 2010; Tavşancıl, 2006). Dolayısıyla çocukların okumaya yönelik olumlu tutum geliştirmeleri için yapılacak çalışmalarda ailenin demografik özellikleri ve okuma kültürü oluşturmadaki yeterliliklerinin belirlenmesi faydalı olacaktır.

İlgili literatür incelendiğinde okuma kültürünün oluşturulma yeterliliğinin öğrencilere çeşitli faydalar sağladığına yönelik bulguların elde edildiği görülmektedir (Ogugua vd., 2015). Nitekim Güngör (2009) tarafından yapılan çalışmada da öğrencilerin kitap okuma alışkanlıkları üzerinde anne ve babalarının “tamamen” etkili olduğu belirtilmiştir. Bu bulgu, ebeveynlerin öğrencilerin kitap okuma davranışlarında önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Söz konusu araştırmanın bulgularında, anne ve babanın eğitim seviyesinin artmasıyla birlikte, boş zamanlarında daha fazla kitap okuduğu, ebeveynlerin çocuklarına daha sık kitap aldığı ve bu durumun çocukların okuduğu kitap sayısını da arttırdığı tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmada öğrencilerin kitap okuma alışkanlıkları konusunda anne ve babalarının etkili olduğu ve ailelerin, öğrencilerin kitap okuma davranışlarında önemli bir rol oynadığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda araştırmanın bulguları bu araştırmanın bulguları ile örtüşmektedir. Benzer şekilde Matvichuk (2015) tarafından yürütülen çalışmada, çocukların okuma davranışı geliştirmesinde evde okuma ortamının olmasının ve ailenin okuma alışkanlıklarına sahip olmalarının etkili olduğu saptanmıştır. Lonigan ve Whitehurst (1989) ise çocukların okuma alışkanlıklarına ilişkin dış etkiler üzerinde birçok unsur etkili olsa da bunlardan en önemlisinin aile olduğunu vurgulamıştır.

Araştırma sonuçlarına göre ailenin okuma kültürü oluşturma yeterliliğinin öğrencilerinin okuma tutumu ile pozitif bir ilişkisi olduğu görülmektedir. Bu bağlamda ilgili verinin nedenlerini tespit etmek amacıyla aile ve çocuklardan nitel verilerin alındığı yeni çalışmalar yapılabilir. Bunun yanında ailenin okuma kültürü oluşturmalarının çocukların okuma becerisi ile ilişkili olan motivasyon ve kaygı gibi farklı değişkenlerle ilişkisini tespit etmeye yönelik araştırmalar yürütülebilir. Ayrıca ilköğretimin ve ortaöğretimin farklı kademelerinde öğrenim gören öğrencileri örneklem alacak çalışmalarla mevcut çalışma genişletilebilir. Ailelerin model olma ve okumaya katılımlarına ilişkin puanların çocukların okuma tutumuyla

ilişkisinin pozitif yönlü olduğu tespitinden hareketle aileleri bilinçlendirmeye yönelik çalışmalar yapılabilir. Böylece ailelerin sınıf dışında çocukların okumaya yönelik olumlu tutum geliştirmelerine yönelik katkıda bulunmaları sağlanabilir. Son olarak gelecekte yapılacak çalışmalarda, sosyal çevrenin öğrencilerin okuma tutumu üzerindeki etkisi üzerine literatürde yer alan verilerden hareketle öğretmenlerin veya akranların öğrencilerin okuma tutumu üzerindeki etkileri araştırılabilir.

Kaynaklar

- Ahmad, Z., Tariq, M., Chaudhry, M. S. ve Ramzan, M. (2020). *Parent's role in promoting reading habits among children: An empirical examination. Library Philosophy and Practice*, 2020(3958), 1-21.
- Akkaya, N. ve Özdemir, S. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının incelenmesi İzmir-Buca örneği. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 75-96.
- Akyol, H. (2013). *Türkçe ilkokuma yazma öğretimi*. Pegem Akademi.
- Alderson, J. C. (2000). *Assessing reading*. Cambridge University Press.
- Alexander, J. E. ve Filler, R. C. (1976). *Attitudes and reading*. Reading Aids Series.
- Alyılmaz, C. (2010). Türkçe öğretiminin sorunları. *Turkish Studies*, 5(3), 728-749.
- Aslan, Y. ve Harput, M. B. (2017). Çocuk eğitimi ve kitap okuma alışkanlığı üzerindeki aile etkisi: Susanna Tamaro “kitaplardan korkan çocuk” örneği. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi (ÇEDAR)*, 1(1), 17-30.
- Aşıcı, M. (2009), Kişisel ve sosyal bir değer olarak okuryazarlık. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(17), 9-26.
- Aytaş, G. (2005). Okuma eğitimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 461-470.
- Bağcı, H. (2010). İlköğretim II. kademe öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Education Sciences*, 5(4), 2018-2033.
- Baki, Y. (2017). Ortaokul öğrencilerinin okumaya ilişkin kaygı ve tutumlarının okuma alışkanlığı üzerindeki etkisi: Bir yapısal eşitlik modellemesi. *Eğitim ve Bilim*, 42(191), 371-395.
- Balcı, A. (2009). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 264-299.
- Başaran, M. ve Ateş, S. (2009). İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Gazi Journal of Education Faculty*, 29(1), 73-92.
- Bradley, M. (2010). The reading experience database. *Journal of Victorian Culture*, 15(1), 151-153.
- Büyükoztürk, Ş. (2019). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Pegem Akademi.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Calkins, L. M. (2001). *The art of teaching reading*. New York: Longman.
- Crosby, R. (2013). *Reading attitudes as a predictor of latino adolescents' reading comprehension*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, California: University of California Riverside.

- Cunningham, A. E. ve Stanovich, K. E. (1998). *What reading does for the mind. American Educator*, 22(1-2), 8-15. Washington, DC: American Federation of Teachers.
- Çakıcı, D. (2007). Ön örgütleyicilerin okumaya yönelik tutum üzerindeki etkileri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(13), 65-82.
- Çeçen, M. A. ve Deniz, E. (2015). High school students' attitudes towards reading: The case of Diyarbakır. *Mustafa Kemal University Journal of Social Sciences Institute*, 12(30), 193-212.
- Çelik, H., Genç, K. ve Gencer, R. (2017). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının okuma kültürleri üzerine nitel bir araştırma. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (20), 397-413. <https://doi.org/10.9775/kausbed.2017.025>
- Çiğdemir, S. ve Akyol, H. (2020). Okuma kültürü oluşturmada aile yeterliliği ölçeği geliştirme ve uygulama çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 1874-1912.
- Darıcan, A. M. (2014). *İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hatay: Mustafa Kemal Üniversitesi.
- Deveci Taşçı, B. ve Tahiroğlu, M. (2022). Ana-babaların ilköğrencilerinin okuma tutumları üzerine etkisi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(2), 826-841.
- Dominic, N. P. (2015). Reading culture: a panacea for educational development. *Journal of Academic Excellence*, 17(1), 1-11.
- Durualp, E., Çiçekoğlu, P. ve Durualp, E. (2013a). Examination of the attitude of reading students in the 8th grades in terms of use internet and reading habits. *International Journal of Turkish Literature Culture Education*, 2(1), 115-132.
- Durualp, E., Durualp, E. ve Çiçekoğlu, P. (2013b). 6-8. sınıftaki öğrencilerin okumaya ilişkin tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 159-174.
- Er, O. (2018). Okuma kültürü. S. Alyılmaz ve B. Ürün Karahan (ed.), *Okuma eğitimi* (s. 55-73) içinde, Ankara: Anı.
- Er, O. (2025). Missing words: causes, symptoms and solutions for middle school students' reading anxiety. *Humanities and Social Sciences Communications*, 12, 1-13. Doi: 10.1057/s41599-025-05193-0
- Er, Z. ve Arıcı, A. F. (2018). Ortaokul öğrencilerinin okuma becerilerinin geliştirilmesinde ailenin etkisi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(1), 1-21.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E. ve Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. McGraw-Hill Humanities/Social Sciences/Languages.
- Gül, G. (2007). Okuryazarlık sürecinde aile katılımının rolü. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 8(1), 17-32.
- İnce Samur, A. Ö. (2014). *Bireye okuma kültürü edindirme izlencesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İnce Samur, A. Ö. (2021). Creating a reading culture in a preschool in collaboration with children, teachers and parents. *International Journal of Progressive Education*, 17(4), 405-436.
- İşeri, K. (2010). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okuma tutumlarının incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 468-487.

- Kakırman Yıldız, A. (2016), Okul öncesi çocuklarının okuma alışkanlığı kazanmasında rol model olarak aile. *Mavi Atlas*, 7, 95-112. Doi: 10.18795/ma.94919
- Karabay, A. ve Kuşdemir Kayıran, B. (2010). İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerileri ve okumaya ilişkin tutumları arasındaki ilişki. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 38(3), 110-117.
- Karahan, B. Ü. (2018). Okumaya yönelik tutum ölçeği: ölçek geliştirme çalışması. *Kastamonu Education Journal*, 26(1), 67-73.
- Katrancı, M. ve Yetgin, A. (2019). Ebeveynlerin, çocukların okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları ile çocuk kütüphanesine yönelik görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 8(3), 1817-1839.
- Kaya, B. ve Çıldır, B. (2023). Ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan okuma etkinliklerinin okuma kültürü bağlamında incelenmesi. *International Journal of Language Academy*, 11(4), 166-190.
- Kocaarslan, M. (2016). An exploratory study of the relationships between reading comprehension competence, reading attitude and the vividness of mental imagery among Turkish fourth-grade students. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 8(4), 675-686.
- Koçak, B., Çermik, F., Polat, S. ve Şahin, N. (2016). Öğretmen adaylarının kitap okuma tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 5(1), 395-411. Doi: 10.7884/teke.588
- Körkuyu, S. A. (2014). *Okuma kültürü edindirme sürecini etkileyen temel değişkenlerin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kush, J. C. ve Watkins, M. W. (1996). Long-term stability of children's attitudes toward reading. *The Journal of Educational Research*, 89(5), 315-319.
- Kush, J. C., Watkins, M. W. ve Brookhart, S. M. (2005). The temporal-interactive influence of reading achievement and reading attitude. *Educational Research and Evaluation*, 11(1), 29-44.
- Lazarus, B. D. ve Callahan, T. (2000). Attitudes toward reading expressed by elementary school students diagnosed with learning disabilities. *Reading Psychology*, 21(4), 271-282.
- Lonigan, C. ve Whitehurst, G. (1989). Relative efficacy of parent and teacher involvement in a sharedreading intervention for preschool children from low-income backgrounds. *Early Childhood Research Quarterly*, 13(2) 263-290.
- Lotter, J. M. (2019). *The development of a reading culture in the Foundation Phase through comprehensive parent involvement*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pretoria: University of South Africa, Socio-Education.
- Martinez, R. S., Arıcak, O. T. ve Jewell, J. (2008). Influence of reading attitude on reading achievement: a test of the temporal-interaction model. *Psychology in the Schools*, 45(10), 1010-1023.
- Matvichuk, T. (2015). *The influence of parent expectations, the home literacy environment and parent behavior on child reading interest*. Senior Honors Theses. Retrieved from <http://commons.emich.edu/honors/436>
- McKenna, M. C., Kear, D. J. ve Ellsworth, R. A. (1995). Children's attitudes toward reading: A national survey. *Reading Research Quarterly*, 30(4), 934-956.

- Nehal, M. (2017). *Parental involvement in the development of reading among grade R children in an Indian community*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Pietermaritzburg: University of KwaZulu-Natal.
- Özdemir, S. ve Şerbetçi, H. N. (2018). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları (Bartın örnekleme). *İlköğretim Online*, 17(4), 2110-2123.
- Sallabaş, M. E. (2008). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ve okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişki. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(16), 141-155.
- Sarar Kuzu, T. ve Doğan, T. (2015). Öğretmen adaylarına yönelik okuma tutum ölçeği geliştirme. *Turkish Studies – International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(15), 771-786. Ankara, Türkiye. Doi: 10.7827/TurkishStudies.8938
- Sever, S. (2013). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü*. İzmir: Tudem.
- Strommen, L. T. ve Mates, B. F. (2004). Learning to love reading: Interview swith older children and teens. *Journal of Adolescent ve Adult Literacy*, 48(3), 188-200. Doi: 10.1598/JAAL.48.3.1
- Şahin Taşkın, Ç. ve Esen Aygün, H. (2017). İlkokul öğrencilerinin okuma tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 16(3), 1120-1136. Doi: 10.17051/ilkonline.2017.330246
- Şahin, S. ve Tuğrul, B. (2019). İlköğretim birinci sınıfta okuma ve yazma eğitimine ailenin katkı düzeyinin belirlenmesi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 45-61.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013) *Using multivariate statistics*. Boston: Pearson.
- Tanju, E. H. (2010). Çocuklarda kitap okuma alışkanlığına genel bir bakış. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(21), 30-39.
- Telli, A. (2021). *Ortaokul öğrencilerinin okuma güdülenmeleri ile ebeveynlerinin eğitim düzeyi ve okuma kültürü görünümüleri arasındaki ilişki üzerine bir inceleme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Trudell, B. (2019). Reading in the classroom and society: An examination of “reading culture” in African contexts. *International Review of Education*, 65(3), 427-442.
- Turan, F. ve Topcu, Z. G. (2018). Erken okuryazarlık üzerinde paylaşımlı kitap okumanın rolü: okul ve ev ortamı açısından etkileri. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 5(1), 11-33.
- Türkel, A., Özdemir, E. E. ve Akbulut, S. (2017). Validity and reliability study of reading culture scale. *Online Submission*, 12(14), 465-490.
- Uyar, G. (2022). *Ailede okuma kültürü yeterliliği ve bilişsel duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Ünlü, S. E. ve Ece, A. S. (2019). Reading notation with Gestalt perception principles: Gestalt algı ilkeleri ile notasyon okuma. *Journal of Human Sciences*, 16(4), 1104-1120.
- Wigfield, A. ve Guthrie, J. T. (1997). Relations of children’s motivation for reading to the amount and breadth or their reading. *Journal of Educational Psychology*, 89(3), 420-432.

Extended Abstract

Reading culture is a concept that is critically important for both individual and societal development. The possession of this culture by individuals who make up society is becoming increasingly significant in today's information age, as those who have a reading culture directly influence the progress of societies (Ahmad et al., 2020; Trudell, 2019; Türkel et al., 2017). Indeed, reading culture is viewed as an essential element for individuals to improve their access to information, thinking skills, and lifelong learning habits (Çiğdemir ve Akyol, 2020). Additionally, since reading culture shapes individuals' understanding and knowledge of their reading activities and the societal value of these activities, it is believed that the environment created by this culture positively affects individuals' reading attitudes, providing a rewarding reading experience.

To keep up with the era, it is insufficient to merely possess good reading skills. Therefore, reading must be perceived as a basic necessity and a way of life. This can be achieved by positively developing individuals' reading attitudes, transforming them into more active and conscious readers (Aytaş, 2005). In this context, reading attitude is acknowledged as one of the key factors affecting individuals' reading success. While reading culture is considered a structure that shapes individuals' knowledge and understanding of their reading activities and the societal value of those activities, reading attitude refers to the feelings, beliefs, and habits individuals have toward reading. In this regard, a positive reading attitude aids individuals in enhancing their reading habits and overall reading skills, while a negative attitude may lead to a reluctance to read and lower success (Wigfield ve Guthrie, 1997). Thus, possessing a reading culture can support individuals in developing positive reading attitudes, which in turn can foster reading skills and establish reading habits.

There are many different factors that can influence individuals' reading attitudes. In this process, the role of parents and the immediate environment is extremely critical. Indeed, children's acquisition of reading attitudes is directly related to the richness of the reading culture around them (İnce Samur, 2014). In this context, children tend to develop their reading attitudes by modeling family members and readers in their environment. Therefore, the habit of reading is a process that begins to be acquired from an early age (Akyol, 2013). This indicates that, like many other habits, the habit of reading should be instilled in children at an early age. Since it is believed that skills acquired at an early age are more lasting, it can be stated that families should possess sufficient skills to instill a reading culture in their children.

The reading culture of the family constitutes one of the foundations of children's educational processes and individual development (Ünlü ve Ece, 2019). Moreover, the reading habits of the family are regarded as one of the most important factors shaping children's reading attitudes (Körkuyu, 2014). Parents' attitudes toward reading directly affect children's interactions with reading materials, the duration of reading activities, and participation rates in reading activities (Telli, 2021). It is known that when families fail to provide sufficient awareness and support in modeling reading habits and participating in reading activities for their children, children's love for reading diminishes over time, which in turn reflects on their overall educational success (Dominic, 2015). However, it can be said that there are limited studies on how family reading habits affect their children's reading attitudes. In this regard, exploring how families, which play a significant role in children's educational lives, relate to books, their approaches to reading, and the reflection of their reading cultures in terms of children's reading attitudes is seen as important. In this context, determining the relationship between families' beliefs and attitudes toward reading, their ability to serve as role models, and their participation in reading processes with children's reading attitudes will be fundamental outputs for the present study. The data obtained will provide evidence in the literature regarding how family reading culture competencies are related to children's reading attitudes across four sub-dimensions.

The research has been conducted in accordance with a relational screening model to determine the relationship between family reading culture competency and middle school students' reading attitudes. The study group consists of fifth and sixth-grade students and their parents studying in middle schools affiliated with the Ministry of National Education in Antalya. In this scope, research was conducted with a total of 240 students and 240 parents. The study group was determined using the convenience sampling method, which is one of the purposive sampling methods, and participants were selected based on voluntariness.

To collect the data for the research, the "Family Competency Scale in Creating Reading Culture" and the "Attitude Towards Reading Scale" were used. The data used in the research were collected after

obtaining the necessary permissions, and the analysis phase was then initiated. In the analysis of the data, outliers were first identified, followed by the examination of normality coefficients. Based on the skewness-kurtosis coefficients obtained from the analyses, the Pearson Correlation Test was applied for variables showing normal distribution, while the Spearman Correlation Test was used for variables not showing normal distribution.

As a result of the analyses conducted within the scope of the research, a significant relationship was found between children's "reading attitudes" and their families' "family competency in creating reading culture, role modeling, participation in reading, and family attitude." The direction of this relationship is a positive, moderate, significant one. This situation suggests that students' reading attitudes are directly related to their families' competencies in creating a reading culture. This research was conducted to investigate the impact of families' reading culture on students' reading attitudes. It is believed that identifying other variables affecting students' reading attitudes through further studies will contribute to the field.